

## Katsauksia



\* 6. 10. 1898 — † 29. 11. 1953

### Hannes Tepon parien ääressä

Muistopuhe 4. 12. 1953

Minusta tuntuu, että minun on nyt erityisen vaikea sovittaa sanojani. Hannes Teppo ei ollut puheiden ystävä; en kuullut hänen koskaan enempää pitävän kuin vastaanottavankaan yhtään ainoata. Hän kaihtoi juhlallisuutta, hän karttoi kiitosta. Ja kuitenkin olisi niin paljon sanottavaa, sellaista, mihin ei ollut mahdollisuutta, kun hän vielä oli joukossamme.

Harva luonne on ollut niin ehjä kuin Hannes Tepon: mitä hän oli, hän oli kokonaan, tinkimättömästi;

mitä hän ei halunnut olla, siihen ei häntä saanut mikään, kaikkein vähimmin hänen oma etunsa. Hän ei voinut muuta. Hän ei nähnyt edessään kahta tietä, hän näki aina vain yhden, ja sitä hän astui. Kunnianhimoisen miehen olisivat Hannes Tepon luonteenlujuus ja lahjat vieneet loistavaan ulkonaiseen asemaan; nytkin hän saavutti kunnioitetun sijan mitä laajimmissa piireissä, mutta se johtui niin sanoakseni välttämättömyyden pakosta — muuten maailma olisi vielä huonompi kuin se on —

hän ei koskaan pyrkinyt sitä saavuttamaan. Itsekäs mies olisi hänenä kerännyt konttinsa täyteen maailman hyvyttä; Hannes Teppo kulki elämänsä antaen mitä hänellä oli: laajat tietonsa, työkykynsä, ja auttaen muita, jotka olivat itsekkämpiä ja kunnianhimoisempia kuin hän.

Koko hänen elämäntyönsä oli omistettu suomen kielen viljelylle ja vaalinnalle. Vankkana perustuksena hänellä oli eteläpohjalaisen synnyinseutunsa kielenparsi ja perinnäinen talonpoikauskulttuuri. Niiden alkulähteestä hän ammensi. Hänellä oli myös harvinainen kirjallisuuden tuntemus, ja kun hän lisäksi toimi mitä moninaisimpien tieteenalojen ja ammattipiirien kielellisenä neuvonantajana, hän saavutti yleisen kielentuntemuksen, jota laajempaa ei ole kellekään toisella: kansanmurteista yleiskieleen, vanhasta kirjasuomesta nykyisen lääketieteen, kemian, maatalouden erikoissanastoihin saakka. Nykysuomen sanakirja oli onnellinen voidessaan kiinnittää hänet palvelukseensa v. 1937, sitten Kielitoimisto, kun se v. 1945 perustettiin, aluksi Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran yhteyteen sekin. V. 1949 hän luopui Kielitoimiston hoitajan paikalta — syistä, jotka olivat yhteydessä tuon hänen luonteensa tinkimättömyyden kanssa: hän ei voinut tehdä kompromisseja, oli asia suuri tai pieni, ei peräytyä siitä, mitä hän itse piti oikeana. Silloin Nykysuomen sanakirja sai hänet takaisin. Sana-

kirjan kaksi ilmestynyttä osaa ja kolmas, juuri latomoon menevä, puolet koko tuosta suuresta työstä, joka artikkeli, pilkku ja piste, on käynyt hänen tarkan silmänsä ja korjaavan käätensä ohi, ja saamme paljosta kiittää häntä.

Suomen Akatemian kielilautakunnan jäsen Hannes Teppo oli loppuun asti — itseoikeutettu jäsen, saattaa sanoa. Kielilautakunta on aina muistettava hänen työnsä.

Mutta työ toimipaikassa ja näissä julkisissa elimissä oli vain toinen puoli hänen työtään, toinen oli vapaa kielentarkastajan- ja kieliasiantuntijan työ, jonka ääressä hän uurrasti iltakaudet, vuodesta vuoteen, vuosikymmenestä toiseen. Tällä alalla hänellä ei ollut vertaistaan. Pelkästään väitöskirjoja hän tiettävästi on huoltanut toistasataa. Ja että hän teki tätä vain kiintymyksestä työhön ja auttamisen halusta, ei ansaitakseen, sen tietää jokainen asianosainen, jokainen, joka on saanut maksaa hänelle vain puolet siitä, mitä on itse pitänyt kohtuullisena, jokainen, jonka on täytynyt tyytyä vain kiittämään häntä hänen tarkasta työstään.

Toveripiiriin hänen poismenoensa on jättänyt aukon, joka ei hevin umpeudu. Hän oli rehti toveri, epäitsekäs, pyyteettömän avulias ystävä. Me kunnioitamme suoraselkäistä miestä. Me kaipaamme hyvää kumpunia.

Kiitos, Hannes Teppo.

MATTI SADENIEMI